



## **Vlastníci – Komedie?**

**Petr Veselka / recenze / 26. 11.**

Do kina jsem šel s očekáváním dobré české komedie. Odcházel jsem se solidním pocitem absurdity. Režisérsky a scénáristicky debutní snímek Jiřího Havelky *Vlastníci* nejen baví, ale taky ukazuje, že je potřeba něco změnit. Film je jakousi alegorickou miniaturou české společnosti.

Už při prvním pohledu je zřejmé na co snímek láká. Obsazení. Drtivou převahu hereckých tváří český divák jistě dobře zná. A leccos od nich očekává. Někteří jsou typickými tvářemi české komedie, jiní jsou známí z televizních nekonečných seriálů. Například takový Vojtěch Kotek se nám vybaví ve spojitosti s *Raftáky*, Jiří Lábus je neodmyslitelná polovina dvojice Lábus – Kaiser, Pavla Tomicová je nám známá z *Ulice*, za drahouškem Dagmar Havlovou to chodí lidi roztočit a Terezu Rambu si zase pamatujeme například z *Bobulí*.

Diváci je tedy mají nějak v povědomí a každý má mezi nimi oblíbence. Jenže s takovýmto filmem si zřejmě zbortí všechna očekávání od nich. Nenajde se zde jediný výkon, který by nepolemizoval někde mezi komedií a dramatem, což může být pro diváky očekávající hlavně smích překvapivé. Na stejné hraně se nachází i tento film. Ten toho dosahuje nejen kvalitními výkony, ale taky postavami, za to patří díky scénáři Jiřího Havelky, tak kostýmové práci. Ty jsou přímo ušité na míru každému z herců a je vidět, že každý si na nich dal záležet. Nám, divákům, se zdá jako bychom je odněkud znali. Jsou to vcelku typičtí čeští občané, které potkáváme na ulici, v bytovkách i jinde. Kotek (pan Zahrádka) představuje typického hodného taťku, Ramba (paní zahrádková) je snaživá mamka, Havlová (paní Horvátová) je drbna, co zpozoruje všechno dění v paneláku, Lábus (pan Kubát) je důchodce, kterému bylo dobře za minulého režimu. Snad jediní, kteří se vymykají obrázku obyčejných lidí jsou bratři Čermákovi, úlisně podaní Kryštofem Hádkem a Stanislavem Majerem. U každé postavy se nemusíme tedy tolik snažit, abychom pochopili, o koho jde. Často se to nějak samo vyžradí. V případě pana Kubáta to postřehneme ze stále častějších zmínek o komunistickém režimu.

I místo, kde se děj odehrává, nám může být povědomé. A to hned ze tří důvodů. První dva jsou, že buď jsme členy společenství vlastníků jednotek (SVJ), nebo jsme viděli jeden klasický americký soudní film, kde si jednu z 12 rolí stříhl i Jiří Voskovec. Řeč je o 12 rozhněvaných mužích, kterými se scénář jistě inspiroval. Tedy tady se neřeší ničí vražda, ale stav panelového domu, či bytovky. Stejně jako americká klasika se odehrávají v malém prostoru, který je čím dál těsnější a čím dál hůř se v něm dýchá. To díky té hranici komedie s dramatem. Na zasedání SVJ se totiž pomaloučku začnou odhalovat skutečné vztahy mezi charaktery. Všechno se tak pomalu převede z docela obyčejné situace rozhodování se o stavu domu do pěkně solidní hádky, ve které si každý stojí za svým. Nikdo neustupuje, protože každý tomu „rozumí.“ Zahradníková chce rozumné řešení všech problémů, zatímco jiné postavy si stojí za svými absurdními důvody proč ne. I když se někteří staví na její stranu, jsou stejně utlačeni. To jako by bylo ukázkou těžkého učení se demokracie, kterou nejsou všichni schopni ovládat.

Krom alegorie na politiku se taky ukáže jakési zvláštní nevnímání rasismu, které některé postavy zjevně projevují. Třeba si to neuvědomují, ale jsou i trochu xenofobní. Nebo, a tohle si uvědomují plně, jsou odmítaví vůči pohlavním orientacím. To všechno je umocněno opravdu dobrými výkony. Například u pana Kubáta je cítit jasný odpor vůči všemu, co mu není vlastní.

Mimo režimy, orientaci a odpudivost vůči zahraničí film také říká, že je na čase něco změnit. To je reflektováno skrze paní Zahradníkovou, která se zřejmě ze všech nejvíc snaží, aby se věci dali do pořádku. Na její straně stojí ještě pan Nitranský, kterého skvěle podal Andrej Polák.

Kromě těchto pro dobro všech konajících a jejich oponentům se děje zúčastňují i neutrální postavy. Mezi nimi jsou asi nejvíc neutrální synové manželů Zahradníkových, kteří tam vlastně jsou dá se říci pro pár vtipů. Další takovou postavou, která se jeví neutrální je starý pan Sokol, který má zřejmě větší úlohu, než si sám myslí. S ním totiž do děje přijdeme a zase z něj odejdeme, který jako by byl symbol nevnímavosti, či snad nezájmu. O něco více podstatnými jsou novomanželé, kteří jsou skoro přehlíženi. A to nejen svým zrakem skrze oči. Najde se tu ještě jedna postava. Tou je asi nejvíc komický charakter pana Švece, kterému David Novotný dal nádech hloupého venkovského burana.

Jak už to bývá, v absurdní situaci dojdou nervy všem. Hlavně těm dobrým. Tady je opět vidět, že v produkci se s výběrem obsazení nespěly. Každý z herců zde má místo, i přesto, že je neutrální. Každý má svůj důvod, proč je právě v tomto filmu. Dalo by se říci, že tyto důvody vyvolávají konflikty, které situaci vedou do čím dál větší absurdnosti. Divák možná chvíli tápe, jestli se má smát nebo brečet. Nebo, jako v mém případě, zírat na plátno s otevřenou pusou a skoro nedýchat. Opravdu jsem ve filmu nepostřehl chybičku. Jestli se totiž nějaká našla, zdálo se mi, že je promyšlenou součástí všeho. Někdy se totiž může zdát, že když už se postavy o něco horlivě snaží, herci začnou přehrávat. Všechny výkřiky, brekoty, neshody, nepochopení a hádky zde ale mají opodstatnění. Jinak by snímek nebyl na oné zmíněné hranici komedie a dramatu, kde se dotýká alegorie.

Všechno mě to navedlo k tomu, že jsem se sám sebe zeptal, jestli je tohle vážně komedie. Působí to totiž jakýmsi zesměšněním i zamyšlením. Film totiž mimo téměř karikaturistické postavy, taky jednoznačně odkazuje ke změnám, které by měli nastat. Vše se zdá ukazovat na snahu vést věci k lepšímu. Ta je ale utlačována, což dává sílu veškeré

znázorněné absurditě, která má být hlavně varovná. V řeči je zmíněný sice jenom dům, ten je sám o sobě alegorií, ale, jak už zřejmě vyplynulo, jde o mnohem víc. To, co je ve snímku ukázáno je ještě umocněno domem, o který se jedná. Je totiž nestabilní, prohnílý a má snad všechny zásadní chyby, na které poukazuje revize. Když se je snaží řešit někdo, kdo to chce pro dobro všech, tak to nejde. Pokud na ně sedne někdo, kdo chce vše pro vlastní účel, hned to nějak jde.

Na co ještě patří poukázat je hudební složka. Jediné skladby jsou na začátku a na konci. Jsou vybrané tak, aby jaksi podtrhly absurditu, která nás provází celým filmem. Obecně to, jak snímek pracuje s absurditou stojí za tu podívanou.